

# Eenvoudige Handleiding voor de Installatie en het gebruik van de “PriMus reader”

The screenshot displays the PriMus Reader application window. The title bar reads "PriMus Reader [C:\Users\Hanno\AppData\Local\Temp\Rar\$Dla0.148\01a once in royal.pri]". The menu bar includes "Datei", "Midi", "Ansicht", "Einstellungen", and "Hilfe". A toolbar with various icons is visible below the menu. On the left side, there is a control panel with four solo/mute buttons for Soprano (S), Alto (A), Tenor (T), and Bass (B), each with a volume knob. It also features a "Solo/Tempo" section with a "Tako/Schlag" indicator set to 0/4 and an "Originaltempo" of 80. Below this is a "Solo/Tempo" slider set to 80, with "2x", "1x", and "1/2x" buttons. A "Volume" slider is also present. The main area shows a musical score for the hymn "Once in royal David's city" by C.F. Alexander, harmonized by H.J. Hauntlett. The score is in 4/4 time and includes parts for Soprano (S.), Alto (A.), Tenor (T.), Bass (B.), and Organ (A.). The lyrics are as follows:

S.	1. Once in roy - al Da - vid's ci - ty Stood a
	Where a mo - ther laid her ba - by In a
	2. He came down to earth from hea - ven Who is
	And his shel - ter was a sta - ble, And his
	3. And through all his wond - rous child - hood He would
	Love and watch the low - ly maid - en, In whose
A.	4. For he is our child - hood pat - tem, Day by
	he was lit - tle, weak and help - less, Tears and
	5. And our eyes at last shall see him, Through his
	For that child so dear and gen - tle Is our
T.	1. Once in roy - al Da - vid's ci - ty Stood a
	Where a mo - ther laid her ba - by In a
	2. He came down to earth from hea - ven Who is
	And his shel - ter was a sta - ble, And his
	3. And thoug all his wond - rous child - hood He would
	Love and watch the low - ly maid - en, In whose
B.	

Versie 1.0 13 oktober 2012

## 1. Inleiding.

De PriMus **reader** is een programma speciaal gemaakt om de bestanden die met de PriMus muzieknotatie programma's zijn gemaakt af te spelen.

Zoals op het voorblad te zien is krijg je de noten te zien die worden afgespeeld. Het notenschrift komt overeen met de geprinte versie waar vanaf we gaan zingen.

Deze "handleiding" bestaat uit twee delen:

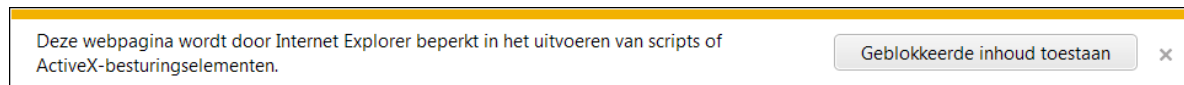
1. Hoe Installeer je de PriMus reader. (eenmalig)
2. Hoe kan ik de bestanden van de website afspelen met de PriMus reader. (zo vaak als nodig is)

## 2. Hoe Installeer je de PriMus reader.

Het begint allemaal op de website van "Festival of Lessons and Carols 2012" :

<http://www.choirpractice.eu/Festival/>

Het kan dan zijn dat je een beveiligingswaarschuwing krijgt, zoals onderstaand, die inhoud moet je toestaan.



Als je in het menu klikt op **Oefen Software**,



kom je op onderstaande pagina terecht.

# Festival of Lessons and Cards

Grote Kerk Driebergen  
Zondag 9 December  
19:30u

Repetitie schema

Oefen Software

Handleidinkje

Oefen bestanden

Je moet de **PriMus reader**, software op je PC installeren.

Ga via deze link naar [PriMus](#) en installeer onderstaand programma, de **PriMus reader**.

## Miscellaneous

File	Size	Description
<a href="#">PriMus Reader</a>	2.6 MB	Kostenloses Anzeigeprogramm für PriMus-Dateien. Build 10168 vom 1.12.2011

Hierna kun je de .pri bestanden die onder de knop **Oefen bestanden** staan, gebruiken.

We hebben een eenvoudige handleiding gemaakt voor de installatie en het gebruik van de PriMus reader [Handleidinkje](#). Deze handleiding is in de vorm van een pdf, zodat je hem eventueel kunt afdrukken al referentie.

Alwaar de link [PriMus](#) gevolgd moet worden, zoals hieronder aangegeven.

Ga via deze link naar [PriMus](#) en installeer onderstaand programma, de **PriMus reader**.

Je komt dan op de volgende pagina terecht, de PriMus download website.

# PriMus

Notensatz genial einfach

Columbus Soft - Software für Musiker

**PriMus Free**  
Download

- Home
- Products
- School
- Notescanning
- Downloads
- Free Scores
- Order
- News
- Service
- Events
- Links
- Contact
- Impressum

## Download

Downloads for registered customers

» zur Downloadseite...

### Demo programs

File	Size	Description
<a href="#">PriMus Demoversion Windows</a>	15 MB	<b>PriMus Demoversion.</b> All functions of the program except saving files are contained. Requirements: PC with Windows 7/Vista/NT/XP/2000, soundcard .
<a href="#">PriMus Demoversion Mac</a>	65 MB	<b>PriMus Demoversion.</b> All functions of the program except saving files are contained. Requirements: PC with Windows 7/Vista/NT/XP/2000, soundcard .
<a href="#">PriMus Classic Demoversion</a>	12 MB	<b>PriMus Demoversion.</b> All functions of the program except saving files are contained. Requirements: PC with Windows 7/Vista/XP/2000/NT, soundcard .
<a href="#">MusiXcool Demo</a>	4.3MB	Demoversion der Lernsoftware <b>MusiXcool</b>
<a href="#">SharpEyeDemo</a>	1.9 MB	Testversion des Notenscanprogramms SharpEye. Dreiig Tage lang voll nutzbar. <a href="#">zum Bestellformular...</a>

### Miscellaneous

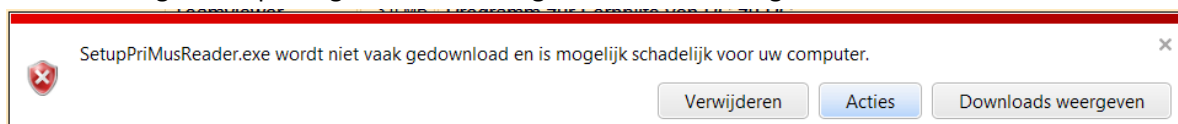
File	Size	Description
<a href="#">PriMus Reader</a>	2.6 MB	Kostenloses Anzeigeprogramm für PriMus-Dateien. Build 10168 vom 1.12.2011
<a href="#">PriMus Free</a>	3.0 MB	Kostenloses Basisversion von PriMus. <b>Neu: jetzt mit UNDO-Funktion</b> Build 10258 vom 31.8.2012
<a href="#">MusiXcool Arbeitsblätter</a>	341 kB	Kostenlose Ergänzung zur Lernsoftware MusiXcool
<a href="#">Teamviewer (Windows)</a>	3.0 MB	Programm zur Fernhilfe von PC zu PC. Hiermit kann sich unsere Hotline mit Ihrem PC verbinden und die aufgetretenen Fragen direkt besprechen.

Last updated: **24.9.2012**

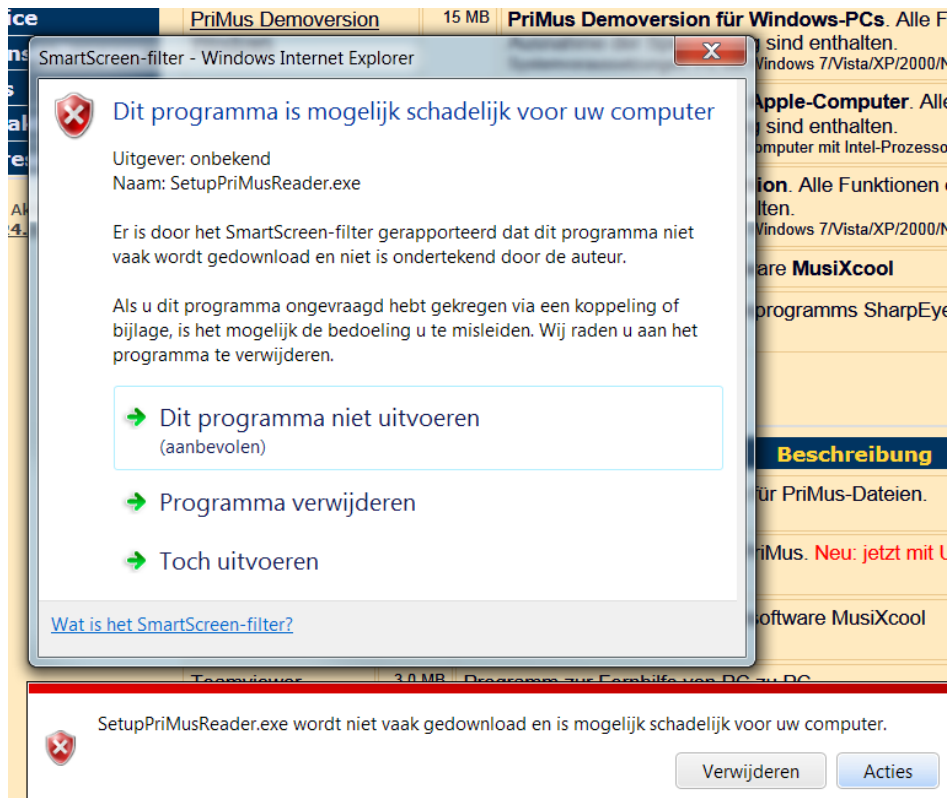
De PriMus reader heb ik alvast omcirkeld, zodat je weet waar die ongeveer op de pagina staat. Nu moet je op de link van het omcirkelde woord klikken om het programma te downloaden, bij windows XP en 7 krijg je dan te zien, klik op uitvoeren



Goed beveiligde computer geven dan de volgende waarschuwing:



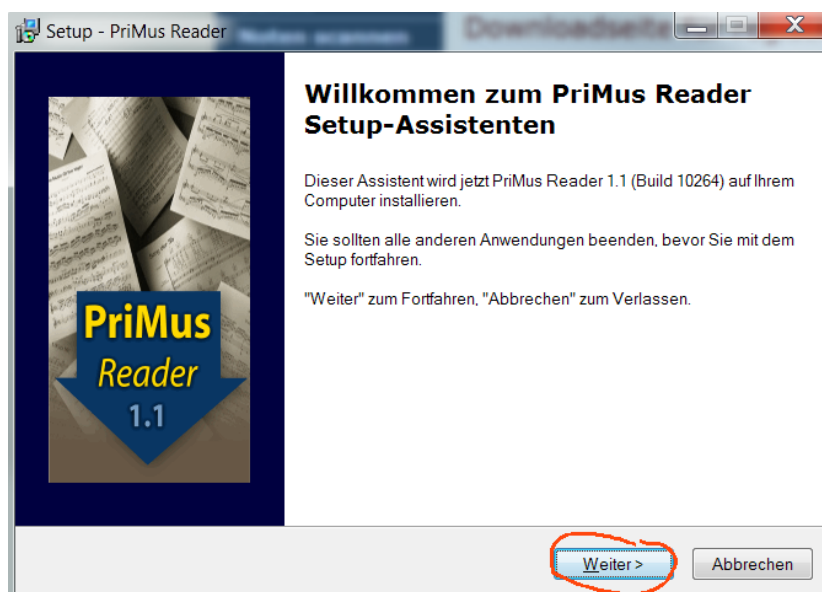
Je moet nu op de knop acties klikken dan krijg je volgende scherm te zien. Het kan zijn dat je nog op de knop **overige acties** moet klikken.

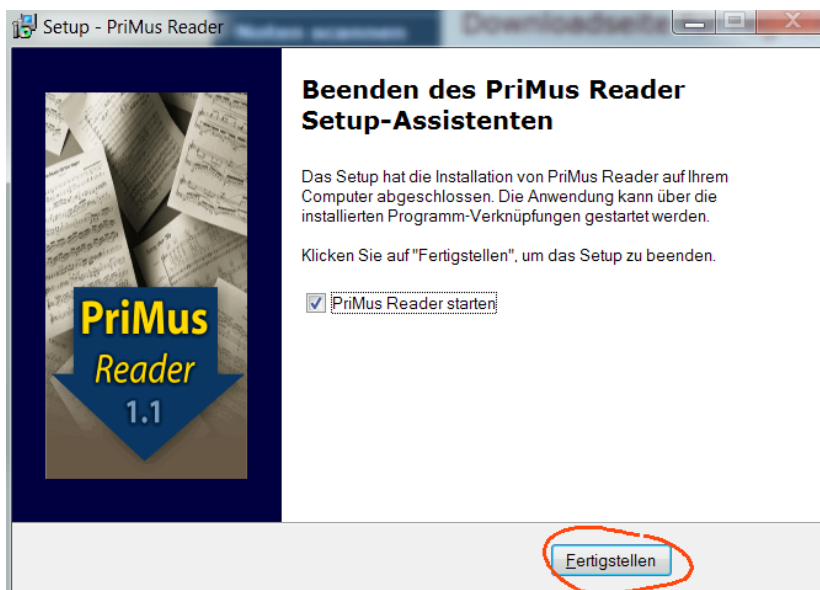
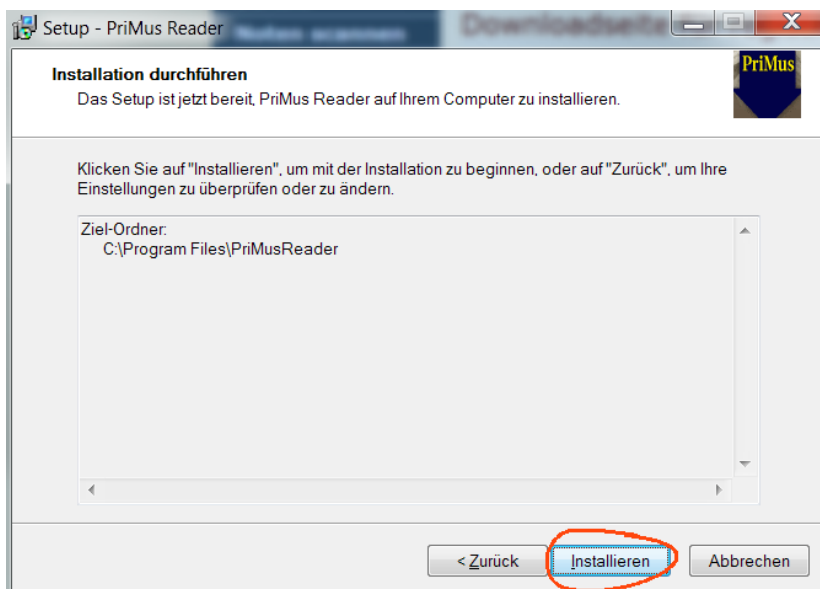
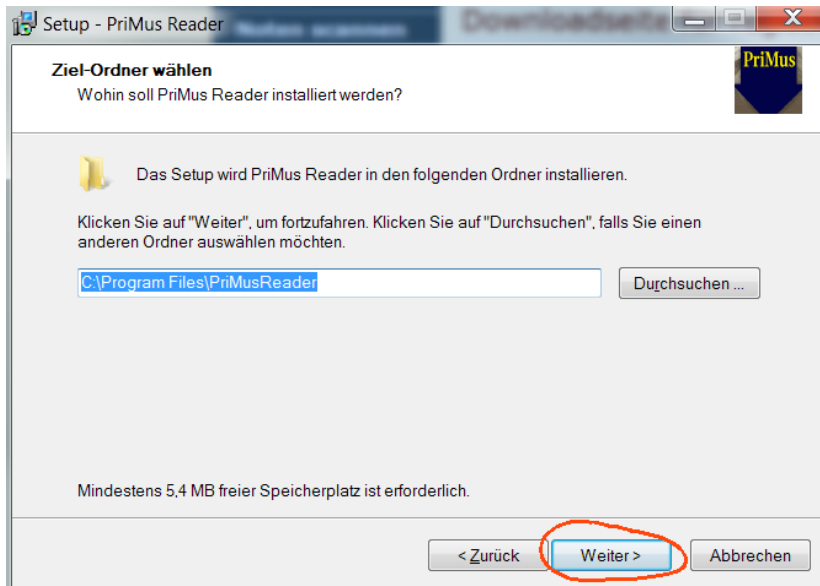


Je begrijpt dat je gewoon voor installeren kunt kiezen, omdat het programma natuurlijk niet zo vaak wordt gedownload.



Je krijgt nu een aantal schermen die je feitelijk allemaal gewoon kunt doorklikken, daar gebruiken de Duitsers het woord <b>weiter</b> voor. Hieronder volgen die schermen





Het programma is geïnstalleerd en opent nu een soort uitleg scherm, in het Duits. U kunt dit gewoon wegglikken (rode kruis rechts bovenin) omdat wij de bestanden op een iets andere manier openen.

h:\home\Willkommen-Reader.pri

**PriMus-Reader**

Mit dem PriMus-Reader **betrachten, spielen und drucken** Sie alle PriMus-Dateien, auch wenn Sie das PriMus-Programm nicht besitzen. PriMus-Dateien sind an der Endung *pri* oder dem blau-weißen Programmsymbol erkennbar.

Klicken Sie hier, um eine PriMus-Datei in den Reader zu laden:

**Datei öffnen**

Dieses Dokument enthält einige Bedienungshilfen. Ansonsten ist das Programm weitgehend selbsterklärend

Liste der wichtigsten Tastaturkürzel	
<b>Leertaste</b>	Abspielen starten/beenden
<b>P</b>	Abspielen pausieren/weiter
<b>M</b>	Metronomklick beim Spielen an/-ausschalten
<b>[Umsch]+M</b>	Mischpult öffnen/schließen
<b>[Umsch]+K</b>	Keyboard öffnen/schließen
<b>F1</b>	Rollenansicht an/aus
<b>F2</b>	Zoom größer
<b>F3</b>	Zoom kleiner
<b>F4</b>	Zoomstufe auf Seitenhöhe setzen
<b>F5</b>	Zoomstufe auf Seitenbreite setzen

**Blitzsch**  
Greifen Sie c  
Betätigen Si  
wegzurollen  
Noch schnell  
**zusätzlich**  
weg. Schnell

**Abspiel**  
Markieren S  
Leertaste. D  
In der Rolle:  
sichtbaren T

**Takte m**  
Takte lassen  
Klicken sie l  
einen Takt e

**Taktma**  
Mit der Tas

PriMus Reader Seite 1 von 3 PriMus Reader

Hiermee is de installatie van de PriMus reader voltooid en kunnen we naar Hoofdstuk 2 het gebruik van de PriMus reader via de website van [Festival of Lessons and Carols 2012](#).

### 3. Oefenen met de PriMus reader en de bestanden van de website

Nu je de PriMus reader hebt geïnstalleerd, wil je natuurlijk gaan beginnen met oefenen.

Hiervoor ga je naar de website van dit koorproject <http://www.choirpractice.eu/Festival> en selecteer je de menu optie **Oefen bestanden**.



Hiermee op je de volgende pagina:

No	Titel	Componist	PriMus	Midi	youtube	Opmerking Youtube
01 a.	Once in Royal David's city	H.J. Hauntlett	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	
01 b.	Once in Royal David's city b.	H.J. Hauntlett	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">Choir of New College Oxford</a>	laatste couplet bovenstem
02 a.	O little town of Betlehem	R. Vaughn Williams	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	
02 b.	O little town of Betlehem b.	R. Vaughn Williams	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	
03	Adam lay ybounden	Boris Ord	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">Derby Cathedral choir</a>	
04	The holly and the ivy	Traditional english carol, arr. Walford/Jaques	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">Westminster abbey choir</a>	Het begin: solo en duet klopt wel, de rest niet
05	The first Nowell	Trad. Engl. Carol arr David Willcocks	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	Het tweede couplet is de zetting die wij zingen

Je ziet drie linkjes in de tabel staan, ten eerste voor de PriMus bestanden daarna voor Midi bestanden en tenslotte een linkje naar een youtube uitvoering. In deze handleiding richten we ons op Primus bestanden.

Het starten van de PriMus reader is hel eenvoudig door te klikken op [.pri](#) van het liedje dat je wilt

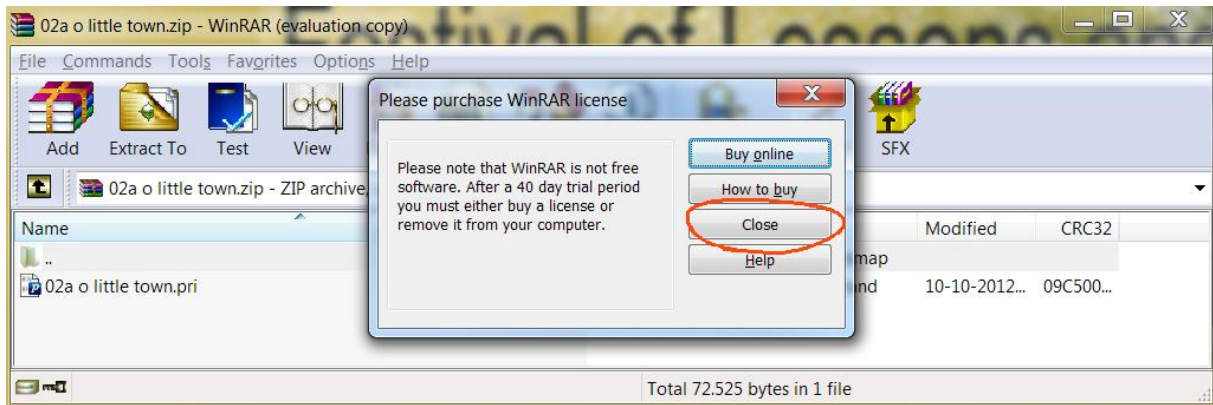
02 a.	O little town of Betlehem	R. Vaughn Williams	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	
02 b.	O little town of Betlehem b.	R. Vaughn Williams	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	

oefenen krijg je (bij windows 7 en XP) de volgende vraag, je kiest voor openen:

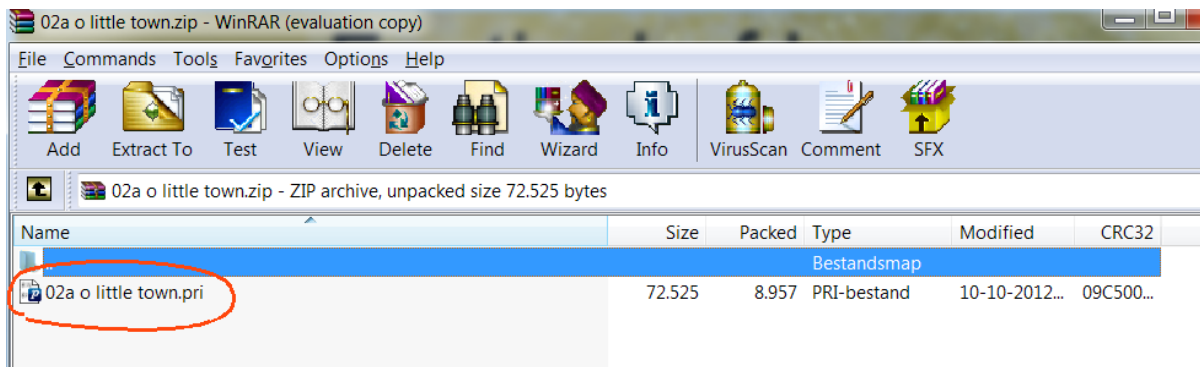
08	The Lamb	John Taverner	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	
09	The angel Gabriel from heaven came	Edgar Pettman	<a href="#">.pri</a>	<a href="#">.mid</a>	<a href="#">King's college choir</a>	Klopt niet helemaal met wat wij zingen.
10	I sing of a m	Wilt u 02a o little town.zip (8,90 kB) van <a href="http://www.choirpractice.eu">www.choirpractice.eu</a> openen of opslaan?				
11	Nativity Car					
12	God rest you					

Dan verschijnt het volgende scherm, waarbij je “koopscherm” wegklikt. Het kan overigens zijn dat deze stap(pen) niet bij elke gebruiker op precies dezelfde manier verloopt, maar het lijkt me dat de bedoeling (het openen van het bestand duidelijk is)





Hierna klik je op het .pri bestand, let erop dat je dubbelklikt op het icoontje en niet op de tekst:



Je krijgt dan het volgende te zien, we zijn er!

PriMus Reader [C:\Users\Hanno\AppData\Local\Temp\Rar\$Dia0.625\02a o little town.pri]

Bestand: 02a o little town.pri

## O little town of Bethlehem

Trad., arr. R. VAUGHAN WILLIAMS  
descant by DAVID HILL

PHILIPS BROOKS

S.

1. O lit - tle town of Beth - le - hem, How still we see thee lie!  
 2. O mom - ing stars, to - geth - ther Pro - claim the ho - ly birth,  
 3. How si - lent - ly, how si - lent - ly, The won - drous gift is giv'n!

A.

T.

1. O lit - tle town of Beth - le - hem, How still we see thee lie!  
 2. O mom - ing stars, to - geth - ther Pro - claim the ho - ly birth,  
 3. How si - lent - ly, how si - lent - ly, The won - drous gift is giv'n!

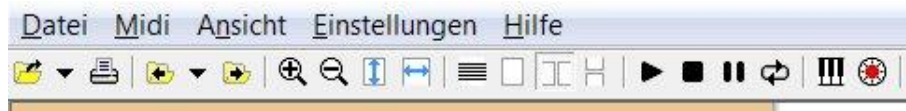
B.

En wat nu, eigenlijk is het héél eenvoudig op een paar weetjes na.

**Instellen van de taal** (moet je elke oefen sessie opnieuw doen, dus je kunt er ook voor kiezen om gewoon te wennen aan het Duits)



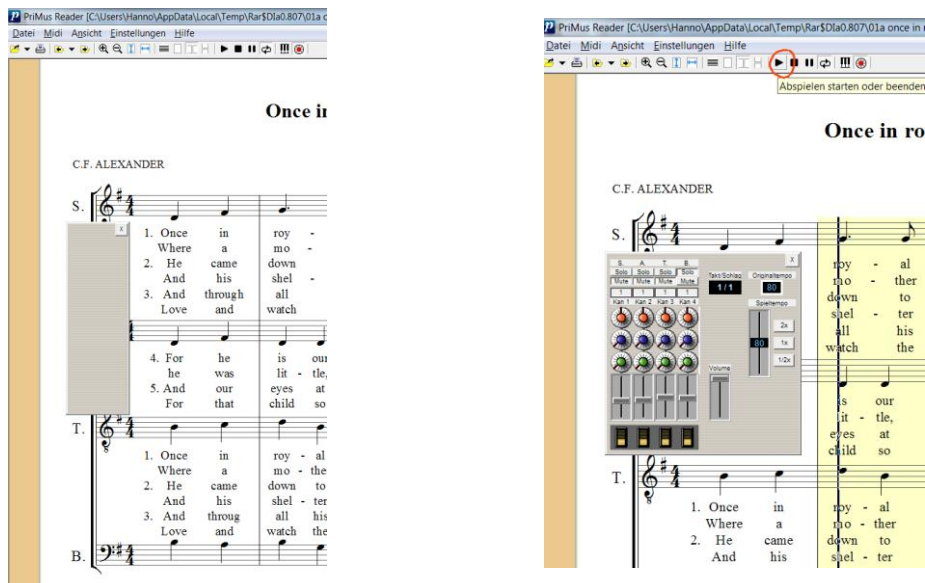
**De bedieningsknoppen**, spreken zo voor zich dat ik de uitleg verder weglaat.



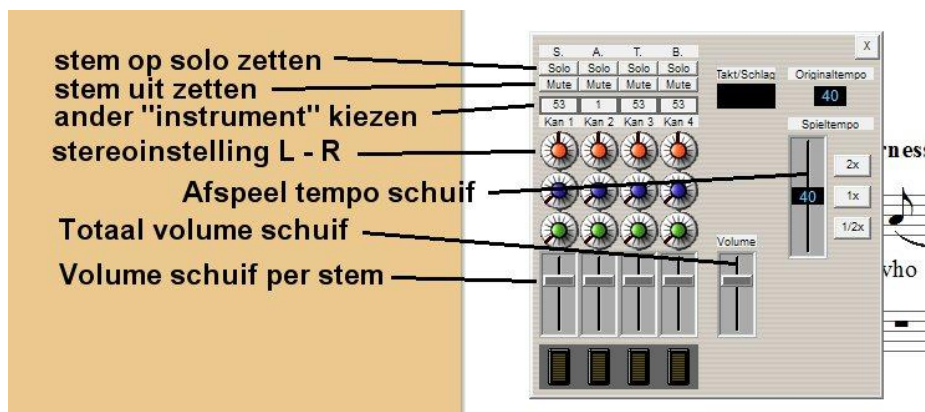
**Het mengpaneel**, is in het begin van het oefenen onontbeerlijk en wat mij betreft bijzonder handig. Je opent het als volgt:



Het kan zijn dat het mengpaneel zich niet lijkt te openen en er uitziet als in het eerste van de twee onderstaande plaatjes. Door op de afspeelknop de drukken opent het paneel zich alsnog compleet. Een zogenaamde "bug" in de software.



Wat doen **de knoppen van het mengpaneel**, een korte uitleg in het volgende plaatje.



Je **zult lastige stukken** tegen komen en alleen die een aantal keren willen zingen hiervoor kan je een aantal maten selecteren in de PriMus reader dat doe je door op een maat te gaan staan en tegelijk de <ctrl> toets en de linker muistoets in te drukken als je dat in de laatste maat van het stuk dat je wilt oefenen ook doet krijg je het onderstaande beeld.

(moving forward)

3

S. 

Gave the life, and bid thee feed By the stream and o'er the mead;

Selecteren te spelen maten door <ctrl> en de linker muistoets

Slectie ongedaan maken door <ctrl> en de rechter muistoets

5

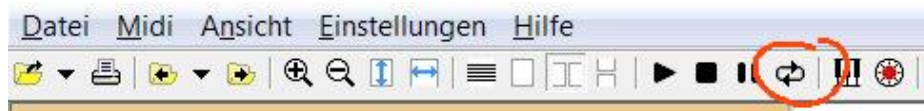
S. 

Gave thee cloth - ing of de - light, Soft - est cloth - ing, wool - ly, bright;

A. 

Gave thee cloth - ing of de - light, Soft - est cloth - ing, wool - ly, bright;

Nu hoef je alleen nog de herhaling aan te zetten.



**De ervaring** leert dat vooral in het begin het noodzakelijk is dat je alleen je eigen stem aanzet, dat kan met één knop **Solo**.

Verder is vaak het tempo in het begin te hoog, dus de **tempo schuif** een beetje naar beneden.

Als je je partij een beetje kent is het goed de andere partijen er zachtjes bij te zetten, daar zijn de **volume schuiven** van het mengpaneel heel handig voor.

Soms is het in een tussen fase handig één ander partij erbij aan te zetten en dan met de **stereoinstelling** je eigen stem op de ene box te zetten en de andere op de andere box.

Veel plezier met oefenen en als je vragen hebt stel ze!